

הלכות מועין ונמטען פרק טו

א. מי שערער על השדה, והביא עדים שהיא ידועה לו, והביא זה שבתוכה שטר שלקחה ממנו, והביא עדים שאכלה שני חזקה אומרים לו בתחלה, קים שטרך: אם נתקים הרי מוטב, וידון בשטר; ואם אי אפשר לו לקימו סומכין על עדי חזקה, וישבע הסת שלקחה.

ב. עדי חזקה שהעיד אחד משניהם שאכלה חטים שני חזקה, והשני העיד שאכלה שעורים עדותן קימת, שאין העד מדקדק בזה. העיד האחד שאכלה זה שנה ראשונה ושלישית וחמישית, והשני מעיד שאכלה שניה ורביעית וששית אין עדותן מצטרפת, שבשנה שמעיד בה לא העיד בה זה; ותחזור הקרקע והפרות.

ג. מי שירד לשדה בחזקת שהוא יורש, ואכל פרותיה, ונמצא יורש אחר שהוא קרוב ממנו, וראוי לירשה בין שנמצא בעדים, בין שהודה לו זה שירד תחלה חייב להחזיר כל הפרות שאכל.

ד. שנים שהיו עוררין על השדה, זה אומר שלי וזה אומר שלי, ואין לאחד מהן ראיה, או שהביא כל אחד מהם עדים שהיא שלו, או שהיא שלאבותיו, או שהביא כל אחד משניהם עדים שאכלה שני חזקה, והשנים שהעידו בהן אלו הן השנים עצמן שהעידו בהן אלו מניחין אותה ביניהן, וכל המתגבר ירד בה; ויהיה האחר מוציא מידו, ועליו הראיה. ואם בא שלישי, ותקף עליה וירד לתוכה מסלקין אותו ממנה.

ה. הביא האחד עדים שהיא שלאבותיו, ושאכלה שני חזקה, והרי היא תחת ידו, והביא השני עדים שאכלה שני חזקה, והרי היא תחת ידו נמצאת עדות החזקה שלשניהם מכחשת; ומעמידין אותה ביד זה שהעידו לו עדי החזקה שהיא שלאבותיו, ומורידין אותו לתוכה.

ו. חזר השני והביא גם הוא עדים שהיא שלאבותיו, שהרי נמצאת גם עדות זו מכחשת חוזרין בית דין, ומסלקין ממנה את הראשון, ומניחין אותה בין שניהם; וכל המתגבר, ירד בה.

ז. זה אומר שלאבותי וזה אומר שלאבותי, זה הביא עדים שהיא שלאבותיו וזה הביא עדים שאכלה שני חזקה תחזור לזה שהביא עדים שהיא שלאבותיו, ויחזיר זה כל הפרות שאכל: שהרי לא טען עליו כלום, ואין אכילתו ראיה, שכל חזקה שאין עמה טענה על הבעלים, אינה כלום.

ח. חזר זה המחזיק ואמר, כן שלאבותיך היתה, ואתה מכרתה לי, וזה שטענתי תחלה שהיא שלאבותי, כלומר שאני סומך עליה והרי היא שלי כשלאבותי, או שאמר כן שלאבותי, שלקחתי מאבותיך הרי זו טענה נכונה, שהרי נתן אמתלה לדבריו הראשונים; ומעמידין אותה בידו. ואם כשטען בתחלה אמר לו שלאבותי, ולא שלאבותיך אין שומעין לו בטענה זו האחרת. וכן כל פיוצא בזה.

ט. ראובן שהיה בתוך שדה, בא שמעון וערער עליו, ואמר ראובן שדה זו מלוי קנייתה, ואכלתי אותה שני חזקה, אמר לו שמעון והלא שטר זה מקים בידי, שאני לקחתי מלוי מהיום ארבע שנים, חזר ראובן ואמר, וכי תעלה על דעתך שיש לי

שְׁלוֹשׁ שָׁנִים בְּלֶכֶד מִשְׁקִנִּיתִיהָ, שָׁנִים רַבּוֹת יֵשׁ לִי מִשְׁלַקְחָתִיהָ,
וְאֲנִי קֹדֶמְתִּיךָ הָרִי טַעַנְתָּ רְאוּבֵן טַעַנָּה, שְׁאָדָם קוֹרָא לְשָׁנִים
רַבּוֹת שְׁנֵי חֲזָקָה.

י. לְפִיכָךְ אִם הֵבִיא רְאוּבֵן עֵדִים שְׁאָכְלָה שְׁבַע שָׁנִים, שְׁנַמְצָא
שְׁאָכְלָה שְׁנֵי חֲזָקָה קֹדָם שְׁלַקְחָה שְׁמַעוֹן מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּיָדוֹ.
אָבֵל אִם אָכְלָה פָּחוֹת מִשְׁבַּע שָׁנִים תַּחֲזוֹר לְשַׁמְעוֹן, שְׁאִין לָךְ
מַחָאָה מִלּוֹי גְדוּלָּה מִזֹּו, שֶׁהָרִי מְכָרָה, קֹדָם שִׁיחֲזִיק רְאוּבֵן.

יא. זֶה אוֹמֵר שְׁלֹאֲבוֹתִי וְהֵבִיא עֵדִים, וְזֶה אוֹמֵר שְׁלֹאֲבוֹתִי וְאִין
לוֹ עֵדִים תַּחֲזוֹר לָזֶה שֶׁהֵבִיא עֵדִים; וּמוֹצִיאִין מִזֶּה כָּל הַפְּרוֹת
שֶׁהוּדָה בָּהֶן שְׁאָכְלָן, אִף עַל פִּי שְׁאִין עָלָיו עֵדִים שְׁאָכֵל, שֶׁהָרִי
הוּא אוֹמֵר שֶׁמַּחֲמַת אָבוֹתָיו אָכֵל, וְהָרִי הָעֵדִים שֶׁהִיא שְׁלֹאֲבוֹתִיו
שְׁלֹזָה הַטּוֹעֵן. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

יב. הֵבִיא הַמַּעֲרַעֵר עֵדִים שְׁזוֹ הַשְּׁדָה שָׁלוֹ, וְזֶה שֶׁבְּתוֹכָהּ טוֹעֵן
מִמֶּךָ לְקַחְתִּיהָ, וְהָרִי שְׁטָרִי, וְהוֹצִיא שְׁטָר מִקֵּים, טַעֵן הַמַּעֲרַעֵר
שֶׁהוּא מְזִיף, וְהוּדָה בַּעַל הַשְּׁטָר וְאָמַר כֵּן הוּא, אָבֵל הִיא לִי
שְׁטָר כָּשֵׁר וְאָבֵד, וְלִקְחָתִי זֶה בְּיָדִי כְּדִי לֵאמֹר עָלָיו שְׂיֹודָה שֶׁמֶכֶר
לִי בְּאַמַּת הוֹאִיל וְאֵלּוֹ רָצָה, הִיא עוֹמֵד בְּשִׁטְרוֹ שֶׁהָרִי מִקֵּים הוּא
הָרִי זֶה נֶאֱמָן, וְאִין מוֹצִיאִין אֶת הַשְּׁדָה מִתַּחַת יָדוֹ; וַיִּשְׁבַּע הַסֵּת.

יג. הֵבִיא הַמַּעֲרַעֵר עֵדִים שְׁזוֹ הַשְּׁדָה שָׁלוֹ, וְזֶה שֶׁבְּתוֹכָהּ טוֹעֵן
מִמֶּךָ לְקַחְתִּיהָ, וְאִכְלָתִיהָ שְׁנֵי חֲזָקָה, וְהֵבִיא עֵדִים שְׁאָכְלָה שְׁנֵי
חֲזָקָה, טַעֵן הַמַּעֲרַעֵר וְאָמַר, הִיאךָ תַּטְעֵן שְׁלַקְחָתָהּ מִמֶּנִּי מֵהַיּוֹם
שְׁלוֹשׁ שָׁנִים, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמָן, לֹא הִיטִי בַּמְּדִינָה מִצְרִיכִין זֶה
שֶׁבְּתוֹכָהּ לְהֵבִיא רֵאִיָּה שֶׁזֶּה פְּלוֹנִי הַמַּעֲרַעֵר הִיא עִמּוֹ בַּמְּדִינָה
בַּזְּמָן זֶה שְׁטוֹעֵן שֶׁמֶכָרָה לוֹ בּוֹ, אִפְּלוֹ יוֹם אֶחָד כְּדִי שִׁיְהִיָּה
אִפְּשֵׁר שִׁימְכֹר לוֹ; וְאִם לֹא הֵבִיא, מְסַלְקִין אוֹתוֹ.

יד. מִי שֶׁהֵלֵךְ לַמְּדִינָת הַיָּם, וְאָבְדָה דֶּרֶךְ שְׂדֵהוּ, בֵּין שֶׁהָיוּ אַרְבַּע
הַשָּׁדוֹת הַמְּקִיפּוֹת אוֹתָהּ לְאַרְבַּעַת אָנָשִׁים, בֵּין שֶׁהָיוּ הָאַרְבַּעַת
קָנוּ מֵאֶחָד הָרִי כָּל אֶחָד מֵהֶן דּוֹחָהוּ וְאוֹמֵר לוֹ, שְׁמָא דֶּרֶךְ שְׁלֹךְ
עַל חֲבֵרִי הִיא; לְפִיכָךְ יִקְנֶה לוֹ דֶּרֶךְ בְּמֵאָה מָנָה, אוֹ יִפְרַח בְּאַיִיר.

טו. וְכֵן אִם הָיוּ אַרְבַּע הַשָּׁדוֹת לְאִישׁ אֶחָד, שֶׁקָּנָה אוֹתָן מֵאַרְבַּעַת
אִין לוֹ עָלָיו דֶּרֶךְ: שֶׁהָרִי אוֹמֵר לוֹ עֲתָה אִם אֲחֲזִיר לְכָל אֶחָד
שְׁטָרוֹ, אִין אֶתָּה יָכוֹל לַעֲבֹר עַל אֶחָד מֵהֶן, וְאֲנִי קָנִיתִי מִכָּל
אֶחָד מֵהֶן, כָּל זְכוּת שִׁישׁ לוֹ. אָבֵל אִם הִיא בַּעַל אַרְבַּע הַשָּׁדוֹת
הַמְּקִיפּוֹת אִישׁ אֶחָד, וְהוּא בַּעַל הַמִּצָּר שֶׁלָּהּ מִתַּחֲלָה וְעַד סוֹף
הָרִי זֶה אוֹמֵר לוֹ, מִכָּל מְקוֹם דֶּרֶכִּי עָלֶיךָ; וַיֵּלֶךְ לוֹ בְּקִצְרָהּ, בְּאִי
זוֹ שְׁדָה שִׁירָצָה בַּעַל הַשָּׁדוֹת. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה. וְאִם הַחֲזִיק
בַּדֶּרֶךְ, וְאָמַר זֶה הִיא דֶּרֶכִּי אִין מְסַלְקִין אוֹתוֹ מִמֶּנָּה, אֵלּא בְּרֵאִיָּה
בְּרוּרָה.